

**„1ST OF DECEMBRIE 1918” UNIVERSITY OF ALBA IULIA
FACULTY OF ORTHODOX THEOLOGY
DOCTORAL SCHOOL OF THEOLOGY
DOCTORAL FIELD: THEOLOGY**

PhD Thesis Summary

**MORAL IDEAS IN THE WORK „CONFESSIONS” OF
SAINT JOHN CASSIAN AND THEIR ACTUALITY FOR THE
CONTEMPORARY MAN**

PhD supervisor:

Archbishop Prof. Univ. Dr. (PhD) Habil. Irineu POP

Phd Student:

Fr. Cosmin Ionel MAFTEI

Alba Iulia

2023

0

CONTENT

INTRODUCTION.....	p. 2
PLACING THE THESIS IN A THEMATIC FIELD.....	p. 2
THE PURPOSE AND GENERAL OBJECTIVES OF THE THESIS.....	p. 3
THE STATUS OF RESEARCH.....	p. 4
THE METHODOLOGY OF RESEARCH	p. 7
THE LIMITS OF RESEARCH.....	p. 7
THE PRESENTATION OF CHAPTERS.....	p. 8
THE CONTENT OF THE THESIS.....	p. 12
BIBLIOGRAPHY.....	p. 15

Key words: morality, evil, sin, grace, freedom, prayer, Saint John Cassian, Augustin, Pelagius, Evagrius Ponticus, Prosper, semi-pelagianism, hesychasm, prayer of fire, modernism, post-modernism, philosophy, Christianity, secularization, relativism, stress, depression, crisis, interiorized monasticism.

INTRODUCTION

In the contemporary world, featured by secularization, when faith is undermined by a strong confession of religion it is needed. A proper confession of Christian morality will give humanity the impetus of immortality. Humanity is most of the time devoted to reason. Probably this aspect is underlined when Jesus Christ says: „However, when the Son of Man comes, will he find faith on the earth?” (Lukas 18,8). This might be the reason why morality based on divine Revelation is not well received by the rationalists who also believe in morality. In this regard one of the rationalists states the fact that Christian morality either relies on divine punishment, aspect denied by Christian moralists, or on Christian love. If love is the fundament of Christian morality, how is it relevant the existence of a divinity that most of the time plays the role of an invisible policeman ready to punish? In the eyes of rationalist religious morality is a permanent state of terror towards man.

To answer this type of questions and dilemmas as those stated above, specific to a secularized world, I will analyse in my PhD thesis a series of moral ideas of maximum importance for the contemporary man and the man of the future, who debate more and more seriously existential problems and eternal life.

In my approach I will be guided by Saint John Cassian, an ancient Romanian, a true theologian, a saint father of the universal Church, who through his work „Confessions” responds in a proper way to any sincere seeker of spirituality.

PLACING THE THESIS IN A THEMATIC FIELD

The present work, *Moral ideas in the work "Confessions" of Saint John Cassian and their actuality for contemporary man*, was elaborated within the Doctoral School of Theology of the "1st of December 1918" University of Alba Iulia, under the direct coordination/supervision of Father Archbishop Prof. Univ. Dr. (PhD) Habil. Irineu Pop, specialized in Orthodox moral theology. Considering the chosen thematic area, moral

theology, we selected the following moral ideas to be approached: the problem of evil, the relationship between grace and freedom, and prayer. Although these ideas refer directly to the chosen field, moral theology, and are important themes in this area, if we take into account the chosen title, they interfere with Spirituality, Mysticism, Dogmatics, but also with Historical Theology or Patristics. In this respect, one can notice a multidisciplinary approach within the work, which gives the thesis a plus in nuance and ideas through which a beautiful empirical theology is outlined.

THE PURPOSE AND GENERAL OBJECTIVES OF THE THESIS

Considering the historical context in which we find ourselves, the beginning of the 21st century and of the third millennium, a period characterized by many changes, uncertainties, relativism, secularism, lack of spiritual models, etc., it is necessary to anchor in safe areas, or the work *Confessions* of Saint John Cassian represents, from this point of view, a true spiritual oasis. In this context, the main purpose of the work is to discover and analyse the work of St. John Cassian, especially *Confessions*, and to extract those moral ideas that are useful to contemporary man to grow spiritually and morally.

Taking this into account, one of the proposed objectives is to identify moral themes and expose them in the historical, ecclesiastical and spiritual context in which they took place; another proposed objective is to highlight St. John Cassian's contribution to the themes treated; another is to identify the concrete way of adaptability and applicability of moral principles to the needs of daily life and, last but not least, the revitalization of the moral life of Christians through the concrete presentation of Christian living based on the examples provided by the Holy Fathers.

THE STATUS OF RESEARCH

Regarding Saint John Cassian, in our country, within the framework of university theological education, the following doctoral theses were defended:

- 1) Constantinescu N. Alexandru, *The Teaching on the Spiritual Life of Saint John Casian*, Bucharest, 05. 11. 1948, Scientific coordinator Fr. Prof. Dumitru Stăniloae.
- 2) Popa Ioan (Ioasaf), *Moral Means of Improving the Christian Life According to Saints Basil the Great, Pachomius and John Cassian*, Bucharest, 05. 02. 1994, Scientific coordinator Fr. Prof. Stefan Alexe.
- 3) Ielciu Ioan Mircea, *The Teaching on Grace and Freedom of Will at Saint John Casian*, Sibiu, 13. 05. 1999, Scientific coord. Fr. Prof. Constantin Voicu.
- 4) Costache Aurelia, *The Monastic Establishments of Saint John Cassian and their Importance for the Institution of Western and Eastern Monasticism*, Constanta, 25. 10. 2010, Scientific coordinator Prof. Nicolae Dura.
- 5) Coisin Marius Marcel, *The Anthropology of Saint John Cassian in the Light of New Research*, Constanta, 03. 10. 2014, Scientific coordinator Runcan Nechita.
- 6) Ojică G. Alexandru, *The Christological and Mariological Teaching Reflected in The Theology of Saint John Cassian*, Bucharest, 21. 01.2020, Scientific coordinator Pr. Prof. Univ. Dr. Constantin Pătuleanu.

Internationally some of the most important works dealing with the theology of Saint John Cassian are: Cristiani Leon, *Jean Cassien*, Abbaye S. Wandrille, Editions de Fontenelle, 1946 - which gives a complete orientation in the life and works of Saint John Cassian; Chadwick Owen, *John Cassian: A Study in Primitive Monasticism*, Cambridge University Press, 1950 (I edition) and 1968 (second edition), a monographic work, which became the classic treatise on St. John Cassian; Steward, Columba, *Cassian the Monk*, Oxford University Press, 1998- the only monography on the spirituality of St. John Cassian and Casiday Augustine, *Tradition and Theology in St. John Cassian*, Oxford

University Press, 2007- a doctoral thesis addressing the orthodoxy of St. Cassian in the face of the accusation of semi-Pelagianism, as well as the saint's Christology and the theme of prayer.

From another point of view, we must review the status of the latest discoveries and research regarding Saint John Cassian and his work. In this context, we mention the discovery of 610 Byzantine manuscript codices by philologist and Byzantinologist N. Beis in 1908 at the Great Meteoron Monastery Transfiguration of the Savior. Their catalog has been published only in 1998. The manuscript entitled *codex Meteora Metamorphoseos 573*, manuscript dated in the tenth century consisting of 290 pages, contains between pages 1-118 the "Book of the Monk Cassian" on which the professor of philosophy at the Polytechnic University of Thessalonica, Panayiotis Tzamalikos, approached and published two volumes: *A Newly Discovered Greek Father Cassian the Sabaite eclipsed by John Cassian of Marseilles* (Vigiliae Christianae, Supplements 111), Leiden- Boston, Brill, 2012 and *The Real Cassian Revisited Monastic Life, Greek Paideia, and Origenism in the Sixth Century* (Vigiliae Christianae, Supplements 112), Leiden- Boston, Brill, 2012.

The thesis of Tzamalikos regarding the real Cassian, the Greek, and not the Latin John Cassian, attracted the attention of patrologists and specialists, among whom I mention: Archid. John I. Ica, Jr., Augustine Casiday, and Columba Stewart. Of these, John I. Ica, Jr. and Columba Stewart present, but do not criticize, Panayiotis Tzamalikos' position, while Augustine Casiday does not accept Tzamalikos' arguments, criticizing and fighting his thesis.

Professor Panayiotis Tzamalikos claims that the author of this codex of Meteoron, as well as the writings in the Philocaly attributed to St. John Cassian, actually belong to a Greek monk named Cassian who lived in the sixth century, a disciple of St. Sava the Sanctified, and that John Cassian is a fictional character behind whom would be a Latin author who also knew Greek and who, starting from the writings of the "true Cassian", would have composed in Latin language what is known

to be the work of St. John Cassian the Scythian of Marseilles. He came to these conclusions after "seriously" analysing the manuscript discovered at Meteoron, especially from a linguistic and philosophical point of view, showing that the real Cassian is actually Cassian the Sabaite of Skythopolis (Palestine).

Panayotis Tzamalikos easily overlooks the arguments that show St. John Cassian to be the true author of the aforementioned texts. In this sense, he does not consider definitive the information transmitted by Gennady of Marseilles in chapter 62 of his work *De viris illustribus*, a note which he considers a forgery subsequently slipped in. Even more, he denies the authenticity of Saint Benedict of Nursia as the author of the *Benidikite Ordinance*, which in chapter 24 recommends reading the *Confessions* of St. John Cassian, rather than abandoning his thesis. In the same vein, Tzamalikos minimizes testimonies from the fifth century about the "*Settlements*" and "*Confessions*" of St. John Cassian, such as those of Fulgentius of Ruspe and Caesar of Arles, but also that of Casiodor, which show the existence of the work in Latin before it was "created" in Greek.

Tzamalikos cannot conceive how is it possible for Palestinian monks to translate from Latin into Greek the rules of the monasteries from Palestine and Egypt, rules they supposedly know. Instead he believes the fact that from the Greek text (codex 573 of Meteoron) some Latin "forgers" develop from the approximately 34,700 words, as much as the Greek text has, a work of over 200,000 words in Latin, as much as the *Settlements* and *Confessions* combined. Isn't it more logical to think that the Greek text is a synthesis, a summary, of a larger Latin text?

In fact, Panayotis Tzamalikos considers Latin to be inferior to Greek, and "through his volumes, Tzamalikos' goal is to reclaim part of the Greek heritage by waging a centuries-old culture war" (Casiday). Moreover, the writings of St. John Cassian "are the best synthesis of the piety of the old Eastern monasticism" (Fr. Dumitru Stăniloae) and the fact that it is preserved in Latin is probably a frustration for a Greek, but for a

speaker of a Latin-based language, like Romanian, it is a great honour, especially since the origin of St. John Cassian is from Dobrogea.

THE METHODOLOGY OF RESEARCH

Given the interdisciplinary character of this paper, in the research methodology we used several scientific methods. Taking into account that we are dealing with a Father of the universal Church whose life and work we have briefly presented, we have used the historical, chronological method, and when approaching certain topics, such as the relationship between grace and freedom, we have used the comparative method, but also the analytical-synthetic one. We have also used in approaching certain topics both the inductive method, starting from the particular to the general, and the deductive method, following the logical approach from general to particular.

THE LIMITS OF RESEARCH

A first limit of the research is the practical impossibility to analyse, to present, all the ideas or moral themes present in the work *Confessions* of Saint John Cassian. In this regard, I have chosen only three important themes: the problem of evil, the relationship between grace and freedom, and prayer. These themes are dependent on each other, for you cannot understand evil, and especially moral evil or sin, unless you understand freedom as a divine gift; you cannot understand the concrete way of attaining resemblance, of moral perfection, unless you understand the relationship between divine grace, divine will, and human freedom, a theandric relationship based on personal communion between God and man. Last but not least, you cannot understand this theandric relationship based on communion without prayer, because prayer is the pinnacle of this relationship between grace and freedom, the concrete way of sanctifying life, reconciling with God and spiritual growth.

In this context, I mention as themes of moral theology existing in the work *Confessions*: repentance, fasting, chastity and the eight cardinal

sins, topics that by their complexity support an approach to a new doctoral thesis. However, due to the importance that the eight cardinal sins have in the theology of St. John Cassian, I approached in my paper only an introductory presentation on this topic without deepening each sin. Considering the fact that generally, from a patristic point of view, this topic has been approached both in Romanian theology, as well as abroad, the work of the French theologian Jean-Claude Larchet, *Therapeutics of Spiritual Diseases*, being representative in this respect.

Another limitation of the present research is that certain literature papers have not been researched, firstly because I do not know certain foreign languages, such as German, Italian, etc., and secondly because I did not have access to them.

THE PRESENTATION OF CHAPTERS

As can be seen from the body of the paper, the work is structured in five chapters. In the first chapter, entitled "**Following Saint John Cassian or rediscovering an ancient Romanian Theologian of ecumenical proportions**", we presented the life and work of the saint. Born in 360 in Scythia Minor, Dobrogea, driven by the longing for monastic perfection, in 380 he left for the Holy Land where he became a monk in Bethlehem. From here he went with his friend and countryman Germanus to the wilderness of Egypt where they lived for 14 years, and in 399, following the anthropomorphic controversy, they took refuge in Constantinople receiving the help of St. John Chrysostom.

After the Council of Oak in 403, Cassian and Germanus were part of the delegation that presented the case of St. John Chrysostom to Pope Innocent I. In 410, when Alaric sacked Rome, St. John Cassian headed to Marseilles where he founded two monasteries according to Egyptian order. In the monastery of St. Victor in Marseilles, St. John Cassian wrote the works that made him famous: *On Monastic Ordinances and the Eight Deadly Sins* (418), *Confessions* (420-429) and *On the Incarnation of the Lord against Nestorius* (430).

Through the work *Confessions* Saint John Cassian will give birth in the Latin environment to a new literary genre, The Pateric. It should also be noted that Saint John Cassian is the only Latin writer who belongs to Pateric and Philokalia where only Greek-speaking writers are present, thus being a link between West and East, but also a model of millennial unity of the Church.

In the second chapter, entitled "**The Problem of Evil in the Theology of St. John Cassian**", we analyzed the nature and origin of evil, original sin and its relationship with the mystery of Holy Baptism, showing that evil itself does not exist, being only a lack of good, an imperfection or an accident, its direct cause not being the devil, but the freedom with which God endowed angels and men. The fall of the angels, headed by Lucifer, is a subject developed by St. John Cassian around whom he develops a true demonology comparable in patristic literature only to that present in the Life of St. Anthony the Great written by St. Athanasius the Great.

Also, in this chapter we have presented the anthropology of St. John Cassian with emphasis on the image of God in man and on the consequences of original sin, while highlighting the importance and necessity of Holy Baptism in order to regain grace and strengthen freedom weakened by sin.

In the third chapter, entitled "**The grace – freedom binomial in the light of the Confessions**", we analyzed the idea of grace and freedom in the patristic tradition up to Saint John Cassian and especially in the era of Saint John Cassian in the writings of Blessed Augustine and Pelagius, the initiator of the Pelagian heresy. In this sense, we have shown that the idea of freedom is a leit-motif of the patristic tradition until Saint John Cassian, the synergy between divine grace and human freedom being also present in the thinking of the Holy Fathers.

Saint John Cassian refuted both the Pelagian heresy, according to which man can reach perfection without the help of grace, only by his own strength, and the erroneous idea of Blessed Augustine, according to

which divine grace alone saves man, without man's contribution, or of his freedom. This Augustinian predestination was opposed by St. John Cassian by promoting synergism between grace and freedom. Also, in this chapter we presented the defense of semi-Pelagianism of St. John Cassian brought by the Catholic side.

In the fourth chapter, entitled "**Prayer and Perfection in the Theology of Saint John Cassian**", we approached the theme of prayer in the "Ninth Conversation" where the conditions, kinds and stages of prayer, tears, piercing of the heart and mystical ecstasy are exposed, completing these ideas with those in the monastic establishments about common prayer and liturgical ordinances existing in the era of Saint John Cassian.

We also presented the monologue prayer characteristic of St. John Cassian, starting from the "Tenth Conversation", identifying a major influence of Evagrian mysticism, but also of Macarian mysticism, which makes St. John Cassian the pioneer of hesychast synthesis in patristic literature. Thus, we find in the mysticism of St. John Cassian the presentation of incessant, short prayer, prayer of the mind, prayer of the heart, existence of spiritual senses and prayer of fire, all of which lead to the conclusion that in St. John Cassian we find for the first time the existence of hesychast prayer.

In the fifth chapter, entitled "**The actuality and importance of St. John Cassian's theology for contemporary man**", I tried a current moral description of the society in which we live characterized by moral relativism, indifference and lack of meaning, purpose, as well as by the denial of everything that was once the basis of a society characterized by morality. Morality which, among other principles, is trampled under by the nihilistic and secularist current present in society.

In addition to the negative side identified in modernism and postmodernism, we have also identified a spiritual revival of society, even if not only on Christian principles, which leads to the conclusion that the current man is open to the spiritual experiences and that he deserves a

true, authentic spirituality, such as the one presented by Saint John Cassian. In this regard, we have briefly presented the eight capital/deadly sins described for the first time by St. John Cassian, as well as their relationship with the seven deadly sins of the Gregorian list.

I also considered two sins to be of actuality: envy as a social sin and acedia, laziness of the soul, identified in psychology as depression and anxiety. Moreover, I highlighted the synergy between grace and freedom much loved by Saint John Cassian to counter libertinage and freedom as a cover of evil present in society. I presented moral freedom and choosing good as being the true freedom.

Last but not least, we presented hesychasm and unceasing, monologue prayer, present in the works of Saint John Cassian as spiritual solutions to the stress and depression that contemporary man faces more and more often, demonstrating that the Holy Fathers, as bearers of the Holy Spirit, are always in actuality and that God works in every age offering solutions to man, to the Christians, who care for spiritual things and seeks the Kingdom of God.

CONTENT OF THESIS

Introduction

I. Following Saint John Cassian or Rediscovering an Ancient Romanian Theologian of Ecumenical Proportions

I.1. Life and Work of Saint John Cassian (360-435)

I.1.1. Short Presentation of Saint John Casian's Life

- I.1.2. Searching the Home of Saint John Cassian
- I.1.3. Monasticism in Scythia Minor in the IVth Century – The Cradle of Childhood for Saint John Cassian
- I.1.4. Saint John Cassian The Theologian, The Writer and The Representant of The Universal Church Spirituality

- I.2. Confessions and The Wisdom of The Fathers of The Desert
  - I.2.1. *Confessions* – Precious Pneumatophoric Lectures
  - I.2.2. Dialogues with The Fathers of Sketis and Kellia
  - I.2.3. Dialogues with The Fathers of Panephysis
  - I.2.4. Dialogues with The Fathers of Diolcos

II. The problem of Evil in The Theology of Saint John Cassian

- II.1. Short Introduction in Ponyrology
  - II.1.1. The Nature of Evil or What is The Evil
  - II.1.2. Mistagogical Journey Towards Finding the Origins of Evil
  - II.1.3. The Original Sin and The Cessation of Communion with The Heavenly Father
  - II.1.4. The Relationship Between The Original Sin and The Sacrament of Baptism

- II.2. The Problem of Evil in The Work of Saint John Casian
  - II.2.1. Demonology and The Teaching about The Fallen Angels
  - II.2.2. The Face of God in Man in The Context of The Anthropomorphic Controversy
  - II.2.3. The Theology of The Face in The Thought of Saint John Cassian and The Holy Fathers
  - II.2.4. The Fallen of Adam and The Necessity of Baptism

III. The Freedom-Grace Binomial in The Light of *Confessions*

III.1. Grace and Freedom in The Patristic Tradition and in the theological thinking of the Christian Orient

III.1.1. The Kinship Through Creation of Freedom and Grace

III.1.2. The Relationship Between Nature, Grace, and Freedom after The Fall

III.1.3. The Restoration of Human Nature in Christ or The Regaining of Grace

III.1.4. The Two Wings of Man: Grace and Freedom

III.2. Grace and freedom in the thought of Saint John Cassian

III.2.1. The Teaching about Grace and Freedom until Saint John Cassian

III.2.2. Pelagianism, Blessed Augustin and Saint John Cassian

III.2.3. Prosper of Aquitania or The Artificial Birth of Semi-pelagianism

III.2.4. XIIIth Conversation and Saint John Cassian's Defense of Semi-pelagianism

IV. Prayer and Perfection in The Theology of Saint John Cassian

IV.1. Prayer in The Context of *Confessions*

IV.1.1. Conditions, Types and Steps of Prayer

IV.1.2. The Theology of Tears and Mystical Ecstasy

IV.1.3. The Evagrian Influence on The Mysticism of Saint John Cassian

IV.1.4. The Systematization of Mysticism in The Vision of Saint John Cassian

IV.2. Saint John Cassian, The First Creator of The Hesychastic Spirituality Synthesis

IV.2.1. The Unceasing Prayer and The Monologic Prayer – Characteristics of Hesychastic Spirituality

- IV.2.2. Hesychastic Prayer as Prayer of Mind and Prayer of Heart
- IV.2.3. The Spiritual Senses
- IV.2.4. „The Prayer of Fire” – Image of The Hesychastic Prayer

V. The Actuality and Importance of Saint John Cassian’s Theology for The Contemporary Man

V.1. Short Moral Description of Contemporary Era

V.1.1 Ethics or Morality?

V.1.2. „The New Man” – Between Philosophy and Christianity

V.1.3. The Moral Evil – The Sin, a Trend for The Contemporary Man

V.1.4. The Eight Cardinal Sins and Their Impact on The Contemporary Man

V.2. The Burden of Freedom or The Variation of Man Between Autonomy and Theonomy

V.2.1. The Moral Freedom - The True Freedom vs. Freedoms of The Contemporary Man

V.2.2. The Free Will as a „Disguise of Evil” (1 Peter 2,16) or The libertinism of Postmodern Man

V.2.3. Secularization as a Lack of Prayer. The Solution of Saint John Cassian for The Contemporary Man

Conclusions

Biography

SELECTIVE BIOGRAPHY

I. Primary literature

1. *BIBLIA SAU SFÂNTA SCRIPTURĂ*, tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2001.
2. Sfântul ATANASIE CEL MARE, *Epistole și Viața cuviosului Părintelui nostru Antonie*, traducere din limba greacă veche, studiu introductiv și note de Preotul Profesor Dr. Dumitru Stăniloae, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2010.
3. Sfântul Ioan CASIAN, *Convorbiri duhovnicești*, traducere din limba latină de Prof. David Popescu, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2004.
4. Sfântul Ioan CASIAN, , *Scrieri alese. Așezămintele mănăstirești și convorbiri duhovnicești, (Despre Întruparea Domnului, contra lui Nestorie)*, traducere de prof. Vasile Cojocaru și prof. David Popescu, studiu introductiv și note de prof. Nicolae Chițescu, în col. PSB vol. 57, București, EIBMBOR, 1990.
5. Sfântul VASILE CEL MARE, *Omilia la facerea omului. Omilie despre Rai*, traducere din limba greacă de Ierom. Lavrentie Carp, Iași, Editura Doxologia, 2010.
6. EVAGRIE PONTICUL, *Tratatul practic; Gnosticul*, ediția a II-a, introducere, dosar, traducere și comentarii de Cristian Bădiliță, Iași, Edit. Polirom, 2003.
7. *FILOCALIA sau culegere din scrierile Sfinților Părinții care arată cum se poate omul curății, lumina și desăvârși*, vol. I, traducere din grecește, introduceri și note de Pr. Dr. Dumitru Stăniloae, București, EIBMBOR, 2008.
8. Sfântul GRIGORIE DE NYSSA, *Despre viața lui Moise sau despre desăvârșirea prin virtute*, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 29, traducere de preot prof. D. Stăniloae și preot Ioan Buga, note de preot prof. D. Stăniloae, indice: preot Ioan

- Buga, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1982.
9. Sfântul GRIGORIE PALAMA, *Fecioara Maria și Petru Athonitul, prototipuri ale vieții isihaste și alte scrieri duhovnicești, Scrieri II*, studiu introductiv și traducere diac. Ioan I. Ică jr., Sibiu, Editura Deisis, 2005.
  10. Sfântul IOAN GURĂ DE AUR, *Omilii la Matei*, în colecția *Părinți și scriitori bisericești (PSB) nr. 23*, traducere, introducere, indici și note de Preotul Profesor Dumitru Fecioru, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1994.
  11. Sfântul MACARIE CEL MARE, *Omilii duhovnicești*, traducere din limba greacă veche de Preotul Profesor Dr. Constantin Cornițescu, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2010.
  12. Sfântul MAXIM MĂRTURISITORUL, „A doua sută a capetelor gnostice”, în *Filocalia, vol. II*, traducere din grecește, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2008.
  13. ORIGEN, *Despre rugăciune – Tratat și îndrumar despre ce este și cum să practicăm rugăciunea*, traducere: Mihai Valentin Vladimirescu, cuvânt înainte și note: Radu Duma, București, Editura Herald, 2022.
  14. PALADIE, *Istoria Lausiacă (Lavsaiçonul)*, traducere, introducere și note de Preot Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2007.
  15. *PATERICUL SAU APOFTEGMELE PĂRINȚILOR DIN PUSTIU*, colecția alfabetică, text integral, traducere, introducere, prezentări și postfață de Cristian Bădiliță, București, Edit. Adevărul Holding, 2011.

16. TIMOTEI ALEXANDRINUL, *Istoria monahilor din Egipt*, traducere din limba greacă de Arhim. Dr. Ioasaf Popa, București, Editura Oferta, 2009.

II. Secondary Literature

II.1. Dictionaries, Encyclopedias, Manuals

1. CARREZ, Maurice, MOREL, Francois, *Dicționar grec-român al Noului Testament*, traducere de Gheorghe Badea, București, Societatea Biblică Interconfesională din România, 1999.
2. CHIȚESCU, Nicolae, PETREUȚĂ, Ioan, TODORAN, Isidor, *Teologia dogmatică și simbolică, vol. II*, Manual pentru Facultățile Teologice, ediția a III-a, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2010.
3. DAVY, Marie-Madeleine (ed.), *Enciclopedia doctrinelor mistice, vol I: Șamanism, Greci, Evrei, Gnoză, Creștinism primitiv*, concepție și realizare Marian Berlewi, Timișoara, Edit. Amarcord, 1997.
4. MCGUCKIN, John Anthony, *Dicționar de teologie patristică*, traducere din limba engleză de Dragoș Dâscă și Alin- Bogdan Mihăilescu, ediție îngrijită de Dragoș Mîrșanu, Iași, Editura Doxologia, 2014.
5. MIRCEA Ioan, *Dicționar al Noului Testament*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1995.
6. MLADIN, †Nicolae, BUCEVSCHI Orest, PAVEL Constantin, ZĂGREAN Ioan, *Teologia Morală Ortodoxă, vol. I, Morala Generală*, Alba-Iulia, Edit. Reîntregirea, 2003.
7. MLADIN, †Nicolae, BUCEVSCHI, Orest, CONSTANTIN, Pavel, ZĂGREAN, Ioan, *Teologia Morală Ortodoxă, vol. II, Morala Specială*, Alba-Iulia, Editura Reîntregirea, 2003.

8. MLADIN, †Nicolae, *Poruncă și libertate: prelegeri de morală ortodoxă*, cuvânt înainte de Pr. Nicolae Streza, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2013.
9. RUS Remus, *Dicționar enciclopedic de literatură creștină din primul mileniu*, București, Edit. Lidia, 2003.
10. SPIDLIK, Tomas, *Spiritualitatea Răsăritului creștin, I- Manual sistematic*, ediția a II-a, traducere de diac. Ioan I. Ică jr., Sibiu, Editura Deisis, 2005.

II.2. Books and Monographies

1. ATHANASIADI, Gavriil G., *Depresia – boala inimii*, traducere de Nicolae Cosofret, Editura Egumenița, 2020.
2. AZKOUL, Michael, *The Influence of Augustine of Hippo on the Orthodox Church*, Lewiston, The Edwin Mellen Press, 1990.
3. BARCLAY, William, *Analiză semantică a unor termeni din Noul Testament*, traducător Doris Laurențiu, editor John F. Tipei, USA, Illinois, Wheaton, Edit. Societatea Misionară Română, 1992.
4. BAUMAN, Zygmunt, *Etica postmodernă*, traducere de Doina Lică, Timișoara, Editura Amarcord, 2000.
5. BĂDILIȚĂ Cristian, *Știință, dragoste credință. Convorbiri cu patrologi europeni*, București, Editura Curtea Veche, 2008.
6. BĂLAN, Dragoș, *Har și libertate în mântuirea omului*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2012.
7. BÎRZU, Vasile, *Împlinind Legea Dragostei în adâncul inimii: spiritualitate isihastă la Sfântul Diadoh al Foticeei*, Sibiu, Edit. Ecclesiast: Astra Museum, 2013.
8. BOBRINSKOY Boris, *Compașiunea Tatălui*, introducere de Maxim Egger, traducere din limba franceză de Nicolae Turcan, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2017.

9. BUNGE GABRIEL, *Akedia: Plictiseala și terapia ei după avva Evagrie Ponticul sau sufletul în luptă cu demonul amiezii*, ediția a III-a, cuvânt înainte și traducere diac. Ioan I. Ică jr., Sibiu, Edit. Deisis, 2007.
10. BUNGE, Gabriel, *Evagrie Ponticul. O introducere*, studiu introductiv și traducere: diac. Ioan I. Ică jr., Sibiu, Editura Deisis, 1997.
11. BUNGE, Gabriel, *Practica rugăciunii personale după tradiția Sfinților Părinți sau „Comoara în vase de lut”*, ediția a II-a, cuvânt înainte și traducere: diac. Ioan I Ică jr, Sibiu, Editura Deisis, 2001.
12. BUNGE, Gabriel, *Rugăciunea în Duh și Adevăr- filozofia și teologia capitolului Despre rugăciune ale evvei Evagrie Ponticul și spiritualitatea Părinților pustiei*, traducere de Maria-Cornelia și diac. Ioan I. Ică jr, Sibiu, Deisis, 2015.
13. CASIDAY Augustine, *Tradition and Theology in St. John Cassian*, Oxford University Press, 2007/ CASIDAY, Augustine, *Tradiție și teologie în scrierile Sfântului Ioan Casian*, traducere din limba engleză de Lucian Filip, Iași, Doxologia, 2015.
14. CHADWICK, Nora Kershaw, *Poetry and Letters in Early Christian Gaul*, first edition, London, Bowes and Bowes, 1955.
15. CHADWICK, Owen, *John Cassian*, second edition, Cambridge at the University Press, 1968.
16. CHADWICK, Owen, *John Cassian: A Study in Primitive Monasticism*, Cambridge University Press, 1950.
17. CHITTY, Derwas J., *Pustia – cetatea lui Dumnezeu. O introducere în studiul monahismului egiptean și palestinian din timpul Imperiului creștin*, traducere din limba engleză de Gheorghe Fedorovici, București, Editura Sophia, 2010.
18. CHRYSAVGIS John, *În inima pustiei, duhovnicia părinților și maicilor din deșert*, cu o traducere a Cugetărilor Avvei Zosima,

- traducere din limba engleză de Constantin Făgețean, București, Editura Sofia, 2004.
19. CHUMLEY Norris J., *Isihia: prezența lui Dumnezeu în liniștea sufletului*, traducere din limba engleză Iuliana Schipor și Ioan Lucian Radu, Iași, Editura Doxologia, 2017.
  20. COMAN, Ioan G., „*Și cuvântul trup s-a făcut*”. *Hristologie și Mariologie Patristică*, Timișoara, Editura Mitropoliei Banatului, 1993.
  21. COMAN, Ioan G., *Scriitori bisericești din epoca străromână*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1979.
  22. CONSTANTIN, C. Pavel, *Introducere în gândirea Fericitului Augustin*, București, Editura Anastasia, 1998.
  23. CONSTANTIN, C. Pavel, *Problema răului la Fericitul Augustin*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1996.
  24. CORNEANU, †Nicolae, *Viața și petrecerea Sfântului Antonie cel Mare*, Timișoara, Editura Amarcord, 1998.
  25. CRISTIANI, Leon în lucrarea *Jean Cassien. La spiritualite du desert, vol. I*, col. „Figures monastiques”, Editions de Fontenelle, Abbaye de Saint-Wandrille, 1946.
  26. CRISTIANI, Leon, *Jean Cassien. La spiritualite du desert, vol. II*, col. „Figures monastiques”, Editions de Fontenelle, Abbaye de Saint-Wandrille, 1946.
  27. EMILIANOS SIMONOPETRITUL, *Despre rugăciune: tâlcuire la Capetele despre rugăciune ale Avvei Evagrie*, trad. din limba greacă și cuvânt introductiv de Ierom. Agapie Corbu, Arad, Editura Sfântul Nectarie, 2018.
  28. EVDOKIMOV, Paul, *Rugăciunea în Biserica de Răsărit*, prefață de Olivier Clement, traducere Carmen Bolocan, Iași, Editura Polirom, 1996.

29. FAROS, Filoteu, *Criza vârstei de mijloc: provocări și perspective*, traducere din limba neolenă de pr. dr. Gabriel Mândrilă și Laura Mândrilă, București, Editura Sophia, 2013.
30. GOLITZIN, Alexander, *Mistagogia: experiența lui Dumnezeu în Ortodoxie. Studii de teologie mistică*, traducere și prezentare: diac. Ioan I. Ică jr, Sibiu, Editura Deisis, 1998.
31. GUILLAUMONT Antoine, *Originile vieții monahale. Pentru o fenomenologie a monahismului*, traducere de Constantin Jinga, București, Editura Anastasia, 1998.
32. HARNACK, Adolf von, *Istoria dogmei. Introducere în doctrinele creștine fundamentale*, ediția a 3-a, traducere și îngrijire ediție: Walter Fotescu, București, Edit. Herald, 2017.
33. HAUSHERR, Ireee, *Plânsul și străpungerea inimii la Părinții răsăriteni*, ediția a II-a, traducere Mihai Vladimirescu, Sibiu, Editura Deisis, 2009.
34. HERSCH, Jeanne, *Mirarea filozofică: istoria filozofiei europene*, traducere din franceză de Drăgan Vasile, ediția a 3-a, București, Editura Humanitas, 2006.
35. HUMPHRIES JR, Thomas L., *Ascetic pneumatology from John Cassian to Gregory the Great*, Oxford University Press, 2013.
36. ICĂ JR. Ioan I, *Ceaslovul și Viețile sfinților monahi Neadormiți*, traducere și postfață de diac. Ioan I. Ică jr., Sibiu, Editura Deisis, 2006.
37. IELCIU, Ioan Mircea, *Har și libertate în viziunea teologică a Sfântului Ioan Cassian*, București, Editura Paralel 45, 2002.
38. ILOAIE, Ștefan, *Morala creștină și etica postmodernă: o întâlnire necesară*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2009.
39. ISHAY, Micheline, *The history of human rights : from ancient times to the globalization era*, Berkeley, California, University of California Press, 2008.

40. IUGA, Nicolae, *Filosofia contemporană despre morală creștină*, prefață de Andrei Marga, Pitești, Editura Paralela 45.
41. KERKES, Nicolae- Dragoș, *Origenismul în secolele III- VIII*, Cluj- Napoca, Editura Renașterea, 2016.
42. Laporte, Jean, *Părinții Greci ai Bisericii*, traducere din limba franceză Stanca Pavaî, Târgu Lăpuș, Editura Galaxia Gutenberg, 2009.
43. LAPORTE, Jean, *Părinții latini ai Bisericii*, traducere din limba franceză de Diana Rusu, Târgu-Lăpuș, Edit. Galaxia Gutenberg, 2009.
44. LARCHET, Jean-Claude, *Teologia energiilor dumnezeiești: de la origini până la Sfântul Ioan Damaschin*, traducere din limba franceză de Marinela Bojin, București, Edit. Basilica, 2016.
45. LARCHET, Jean-Claude, *Terapeutică bolilor spirituale*, în românește de Marinela Bojin, București, Editura Sophia, 2001.
46. LELOUP, Jean-Yves, *Scrieri despre isihasm*, traducători: Octavian Creț și Augustin Creț, București, Editura Firul Ariadnei, 2005.
47. LOSSKY, Vladimir, *Introducere în teologia ortodoxă*, în românește de Lidia și Remus Rus, prefață de Pr. Prof. Gh. Popescu, București, Editura Sofia, 2006.
48. LOSSKY, Vladimir, *Vederea lui Dumnezeu*, traducere din limba engleză de prof. dr. Remus Rus, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1995.
49. LOT-BORODINE, Myrrha, *Îndumnezeirea omului potrivit învățaturii Părinților răsăriteni*, Introducere: Jean Danielou, traducere din limba franceză: Măriuca și Adrian Alexandrescu, București, Editura Sophia, 2019.
50. LOUTH, Andrew, *Originile tradiției mistice creștine. De la Platon la Dionisie Areopagitul*, traducere: Elisabeta Voichița Sita, cuvânt înainte: diac. Ioan I. Ică jr, Sibiu, Edit. Deisis, 2002.

51. MADA Teofan, *Spiritualitatea apoftegmelor părinților Apophthegmata Patrum*, ediția a II-a, revizuită, București, Editura Pro Universitaria, 2013.
52. MADA, Teofan, *Harul mântuirii la Fericitul Augustin*, ediția a II-a, București, Edit. Pro Universitaria, 2013.
53. MANTZARIDIS, Georgios, *Morala creștină*, traducere de Diacon Dr. Cornel Constantin Coman, București, Edit. Bizantină, 2006.
54. MEYENDORFF John, *Isihasmul bizantin: probleme istorice, teologice și sociale: colecție de studii*, traducere din limbile franceză și engleză de Vasilica Eugenia Cristea, Cluj-Napoca, Editura Renașterea, 2018.
55. MORARIU, Dosoftei, *Despre dumnezeiescul har*, ediție îngrijită de Arhimandrit Ioanichie Bălan, Edit. Episcopiei Romanului, 1999.
56. NEAMȚU, Mihail, *Povara libertății: antiteze, paradigme și biografii moderne*, cuvânt înainte de Vladimir Tismăneanu, Iași, Edit. Polirom, 2009.
57. PAREYSON, Luigi, *Ontologia libertății, Răul și suferința*, traducere de Ștefania Mincu, Constanța, Editura Pontica, 2005.
58. PAȘCA-TUȘA Stelian, *Doamne miluiește – premisă a rugăciunii inimii în psalmi*, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2015.
59. PATAPIEVICI, H.-R., *Omul recent: o critică a modernității din perspectiva întrebării „Ce se pierde atunci când ceva se câștigă?”*, Ediția a III-a, București, Editura Humanitas, 2004.
60. PĂCURARIU, Mircea, *Sfinți daco-romani și români*, Iași, Trinitas, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, 1994.
61. PĂLIMARU, Cătălin, *Teologia experienței în Corpusul macarian*, cuvânt înainte de Arhid. Prof. dr. Ioan I. Ică jr, Cluj-Napoca, editura Renașterea, 2014.
62. PĂTRAȘCU, Damian Gheorghe, *Izvoarele biblice ale doctrinei monastice în "Convorbirile duhovnicești" ale lui Ioan Cassian*, Târgu Lăpuș, Editura Galaxia Gutenberg, 2010.

63. PELIKAN, Jaroslav, *Tradiția creștină. O istorie a dezvoltării doctrinei. I. Nașterea tradiției universale (100-600)*, traducere de Silvia Palade, Iași, Editura Polirom, 2004.
64. PLEȘU, Andrei, *Minima moralia: elemente pentru o etică a intervalului*, București, Editura Humanitas, 2017.
65. POP †Irineu, *Chipul lui Hristos în viața morală a creștinului*, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2001.
66. POP, †Irineu, *Cu Hristos pe calea vieții*, Alba Iulia, Edit. Reintregirea, 2011.
67. POP, Paraschiva, *Regresia moralei*, Oradea, Editura Cartea Creștină, 2003.
68. POPA, Gheorghe, *Introducere în teologia morală. Principii și concepte generale*, Iași, Edit. Trinitas, 2003.
69. RAMSEY, Boniface, *John Cassian: The Conferences*, translated and annotated by Boniface Ramsey, New York, Newman Press, 1997.
70. REGNAULT, Lucien, *Viața cotidiană a Părinților deșetului în Egiptul secolului IV*, ediția a II-a, traducere Diac. Ioan I. Ică jr., Sibiu, Editura Deisis, 2004.
71. ROMANIDES Ioannis, *Teologia patristică*, traducere din limba neogreacă și studio introductive de pr. Dr. Gabriel Mândrilă, București, Editura Metafrază, 2011.
72. ROMANIDIS, Ioannis, *Păcatul strămoșesc*, traducere din limba greacă de Gabriel Mândrilă, București, Editura Sophia, 2017.
73. ROSE, Serafim, *Nihilismul: rădăcina revoluției în epoca modernă*, ediția a doua, traducere din limba engleză Dana Cocargeanu, București, Editura Sophia, 2013.
74. ROUSSEAU, Philip, *Ascetics, Authority and the Church in the Age of Jerome and Cassian*, Oxford University Press, 1979.
75. RUBENSON, Samuel, *The letters of St. Antony. Origenist Theology, Monastic tradition and the Making of a Saint*, Lund University Press, 1990.

76. SCHAFF, Philip, *History of the Christian Church, Volume III: Nicene and Post-Nicene Christianity. A.D. 311-600*, Fifth edition, revised, Christian Classics Ethereal Library, Electronic Bible Society, 2002.
77. SCHAFF, Philip, WALLACE, Henry (eds), *Nicene and Post-Nicene Fathers, series II, volume III - Theodoret, Jerome, Gennadius, Rufinus: Historical Writings*, Cosimo Classics, New York, 2007.
78. SCHMEMANN, Alexander, *O istorie a Bisericii de Răsărit*, traducere din limba engleză și prefață de Pr. Vasile Gavrilă, București, Edit. Sophia, 2016.
79. SHERIDAN, Mark, *From the Nile to the Rhone and Beyond: Studies in Early Monastic Literature and Scriptural Interpretation*, Roma, Studia Anselmiana, 2012.
80. SOLOMON, Andrew, *Demonul amiezii: o anatomie a depresiei*, ediția a II-a, adăugită, traducere din engleză de Dana-Ligia Ilin, prefață de Mircea Cărtărescu, București, Editura Humanitas, 2017.
81. SPIDLIK Tomas, *Spiritualitea Răsăritului creștin. II. Rugăciunea*, traducere de diac. Ioan I. Ică jr., Sibiu, Editura Deisis, 1998.
82. SPIDLIK, Tomas, *Spiritualitea Răsăritului creștin, I- Manual sistematic*, ediția a II-a, traducere de diac. Ioan I. Ică jr., Sibiu, Editura Deisis, 2005.
83. STĂNILOAE Dumitru, *Rugăciunea lui Iisus și experiența Duhului Sfânt*, Ediția a II-a, Cuvânt înainte arhim. Gheorghios Grigoriatul, Prefață Olivier Clément, în românește Maria-Cornelia Ică jr, Sibiu, Editura Deisis, 2003.
84. STEWART Columba, *Cassian monahul. Învățătura ascetico-mistică*, traducere: diac. Ioan I. Ică jr. și Cristian Pop, Sibiu, Editura Deisis, 2000.

85. TSELENGHIDIS, Dimitrios, *Har și libertate în tradiția patristică a secolului al XIV-lea. Contribuție la soteriologia Bisericii Ortodoxe*, traducere din limba neogreacă Pr. Dr. Daniel Pupăză, Iași, Editura Doxologia, 2015.
86. VLAHOS, Ierotheos, *Isihie și teologie: calea tămăduirii omului în Biserica Ortodoxă*, traducere din limba greacă de Protosinghel Teofan Munteanu, București, Editura Sophia, 2016.
87. WARE Kallistros, *Rugăciune și tăcere în spiritualitatea ortodoxă*, trad. Gabriela Moldoveanu și Maica Siluana Vlad, cuvânt înainte de Pr. Prof. dr. Constantin Galeriu, postfață de Maxime Egger, București, Editura Christiana, 2003.
88. YANNARAS, Christos, *Libertatea moralei*, traducere de Mihai Cantuniari, București, Editura Anastasia, 2002.
89. ZAHAROU Zaharia, *Omul cel tainic al inimii*, traducere Monahia Tecla, București, Editura Basilica, 2014.
90. ZISIS, Theodoros, *Capete morale*, traducere din limba greacă: Nicușor Deciu, Galați, Editura Egumenița, 2014.

II.3. Studies and Articles

1. ADNÉS, Pierre, „Hésychasme”, în *Dictionnaire de Spiritualité, VII, Première Partie*, Paris, Edit. Beauchesne, 1969, col. 381-399.
2. ALEXANDRE, Monique, „La priere de feu chez Jean Cassien”, în Cristian Badilita et Attila Jakab (ed.), *Jean Cassien entre l’Orient et l’Occident*. Actes du colloque international organisé par le New Europe College en collaboration avec la Ludwig Boltzmann Gesellschaft (Bucarest, 27-28 septembre 2001), Paris, Beauchesne Editeur, Iași, Edit. Polirom, 2003.
3. BĂDILITA, Cristian, *Jean Cassien et le mythe des anges dechus*, în vol. Cristian Badilita et Attila Jakab (ed.), *Jean Cassien entre*

- l' "Orient et l' "Occident. Actes du colloque international organise par le New Europe College en collaboration avec la Ludwig Boltzmann Gesellschaft (Bucarest, 27-28 septembre 2001), Paris, Beauchesne Editeur, Iași, Editura Polirom, 2003.*
4. BĂDILIȚĂ, Cristian, „Origene, Constantin et Antoine, les modeles chretiens des trois fonctions sociales”, în L. PERRONE (Edit.), *Origeniana Octava, volume II, Origen and the alexandrian tradition, (Paper of the 8th International Origen Congress, Pisa, 27-31 August 2001)*, Leuven University Press, 2003.
  5. BERTRAND Dominique, „L`implication du nous dans la priere chez Origene et Evagrie le Pontique”, în W.A. BIENERT (Edit.), *Origeniana Septima*, Leuven University Press, 1999.
  6. BRIGHT, Pamela, „Antony of Egypt and the Discernment of Spirits: The Vita of Athanasius and the Letters of Antony”, în G. HEIDL, R. SOMOS, *Origeniana Nona. Origen and the religious practice of his time (Papers of the 9th International Origen Congress, Pecs, Hungary, 29 August- 2 September, 2005)*, Uitgeverij Peeters, Leuven – Paris – Walpole, 2009.
  7. BROC, Catherine, *Jean Cassien, "disciple" de Jean Chrysostome*, în vol. Cristian Badilita et Attila Jakab (ed.), *Jean Cassien entre l' "Orient et l' "Occident. Actes du colloque international organise par le New Europe College en collaboration avec la Ludwig Boltzmann Gesellschaft (Bucarest, 27-28 septembre 2001)*, Paris, Beauchesne Editeur, Iași, Editura Polirom, 2003.
  8. CANÉVET Mariette, DESPREZ Vincent, „Macaire (Pseudo-)” în *Dictionnaire de Spiritualité*, X, Paris, Edit. Beauchesne, 1980, col. 20 – 43.
  9. CASIDAY, Augustine M. C., „Grace and the humanity of Christ according to St Vincent of Lerins”, în *Vigiliae Christianae*, vol. 59, No. 3/2005.
  10. CASIDAY, Augustine, *Review of Panayiotis Tzamalikos*, in „Journal of Medieval Monastic Studies”, no. 2 (2014).

11. CHIȚESCU, Nicolae, „A fost Sfântul Ioan Hrisostom semi-pelagian?”, în *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, nr. 3-4/1965.
12. CHIȚESCU, Nicolae, „Doctrina despre sfântul har”, în *Biserica Ortodoxă Română*, anul LXL, nr. 10-12/1943.
13. CHIȚESCU, Nicolae, „Învățătura Sfântului Ioan Casian despre raportul dintre har și libertate”, în *Telegraful Român. Omagiu ÎnaltPreaSfinției Sale Dr. Nicolae Bălan Mitropolitul Ardealului 1905-1955*, Sibiu, 1956.
14. CLARK, Elizabeth A., *New Perspectives on the Origenist Controversy: Human Embodiment and Ascetic Strategies*, în *Church History*, vol. 59, No. 2 (Jun. 1990), published by: Cambridge University Press, 1990.
15. COMAN, I. G., *Dumnezeu nu e autor al răului*, în „Studii Teologice”, anul V, nr. 1-2, 1953.
16. CONSTANTIN, Leonte, „Colaborarea omului cu harul divin în lucrarea mântuirii”, în *Ortodoxia*, nr. 3/1986.
17. CONSTANTINESCU, Alexandru, *Despre Sfântul Ioan Casian. Studiu asupra titulaturii care i se dă în Biserica noastră de "Romanul"*, în revista „Biserica Ortodoxă Română”, anul LXIV, Nr. 4-6, aprilie-iunie, 1946.
18. CONSTANTINESCU, Alexandru, *Sfântul Ioan Casian Scitul, nu Romanul*, în revista „Glasul Bisericii”, anul XXII, nr. 7-8, iulie-august, 1964.
19. CONȚAC, Emanuel, „Doctrina despre libertatea voinței în perioada decisivă a tradiției bisericești răsăritene”, în *Plērōma. Studii și cercetări teologice*, anul VI, nr. 2/2004.
20. CORBU Agapie, „Vederea luminii dumnezeiești potrivit scrierilor Avvei Evagrie Ponticul”, în *Altarul Reîntregirii*, nr. 1/2015.
21. DESEILLE, Placide, *Problema răului*, traducere M. Bojin, în revista „Ortodoxia”, anul XLIX, nr. 3-4, iulie-decembrie, 1998.
22. GOLITZIN, Alexander, *The Vision of God and the Form of Glory: More Reflections on the Anthropomorphic Controversy of AD*

- 399, in vol. John Behr, Andrew Louth, Dimitri Comonos, *Abba: The Tradition of Orthodoxy in the West*, New York, St. Vladimirs Seminary Press, 2003.
23. GOULD, Graham, „The Image of God and the Anthropomorphic Controversy in Fourth Monasticism” în Robert J. DALY (Edit.), *Origeniana Quinta. Historica – Text and Method – Biblica – Philosophica – Theologica – Origenism and Later Developments (Paper of the 5th International Origen Congress, Boston College, 14 - 18 August 1989)*, Leuven University Press, 1992.
24. GOULD, Graham, „The influence of Origen on fourth-century monasticism, some further remarks”, în Gilles DORIVAL, Alain le BOULLUEC (Edit.), *Origeniana Sexta, Origen and the Bible*, Leuven University Press, 1995.
25. GUILLAUMONT Antoine, „Messaliens”, în *Dictionnaire de Spiritualité*, X, Paris, Edit. Beauchesne, 1980, col. 1074-1083.
26. GUILLAUMONT, Antoine, „Un filosof în pustie: Evagrie Ponticul”, în Antoine GUILLAUMONT, *Originile vieții monahale. Pentru o fenomenologie a monahismului*, traducere de Constantin Jinga, București, Editura Anastasia, 1998.
27. GURAN, Petre, „Le culte de Jean Cassien dans l’Eglise d’Orient”, în vol. Cristian BADILITA et Attila JAKAB (ed.), *Jean Cassien entre l’Orient et l’Occident. Actes du colloque international organise par le New Europe College en collaboration avec la Ludwing Boltzmann Gesellschaft (Bucarest, 27-28 septembre 2001)*, Paris, Beauchesne Editeur, Iași, Editura Polirom, 2003.
28. Harper, James, *John Cassian and Sulpicius Severus*, in „Church History”, Vol. 34, No. 4 (Dec,1965).
29. ICĂ JR., Ioan I., „Cassian Savaitul „adevăratul Cassian” grec al „Filocaliei” din umbra latinului „Ioan Cassian”. Implicațiile revoluționare pentru patrologie ale unei recente ediții și interpretări”, în *Revista Teologică*, serie nouă, Anul XXIII (95), Nr. 3, iulie-septembrie, 2013.

30. ICĂ, Ioan I., „Concepții teologice eronate asupra raportului dintre natură și har”, în *Ortodoxia*, nr. 4/1960.
31. IELCIU, Ioan Mircea, *Constantinopol, Roma și Marsilia: etape importante ale întinerariului geografic și spiritual al Sfântului Ioan Cassian*, în „Revista Teologică”, serie nouă, anul XXII (94), nr. 4, 2012.
32. IELCIU, Ioan Mircea, *Principalele etape ale biografiei unui mare îndrumător duhovnicesc al apusului: scitul Ioan Cassian*, în „Revista Teologică”, serie nouă, anul IX (81), nr. 3, 1999.
33. LEMENI, Daniel, „Evagrie Ponticul – un avvă al deșertului”, în *Tabor*, nr. 1/ 2012.
34. LINGE David, „Ascetic Practice and Reflection in the Writings of Evagrius of Pontus”, în *Journal of the American Academy of Religion*, vol. 68, No. 3, 2000.
35. LOUTH Andrew, „Messalianism and Pelagianism” în *Studia Patristica, vol. XVII, Part One*, edited by Elizabeth A. Livingstone, Louvain, Peeters Press, 1982.
36. MANN, William E., „Augustine on evil and original sin”, în Eleonore STUMP, Norman KRETZMANN (eds.), *The Cambridge Companion to Augustine*, Cambridge University Press, 2001.
37. MEYENDORFF John, „Mesalianism sau anti-mesalianism? O nouă privire asupra problemei macariene”, în vol. John MEYENDORFF, *Isihasmul bizantin: probleme istorice, teologice și sociale: colecție de studii*, traducere din limbile franceză și engleză de Vasilica Eugenia Cristea, Cluj-Napoca, Editura Renașterea, 2018.
38. NIȘCOVEANU Mircea, *Contribuția Sfântului Ioan Casian la cunoașterea monahismului din secolele IV-V, în lumina ecumenismului creștin*, în revista ”Glasul Bisericii”, anul XXXI, Nr. 5-6, mai iunie, 1972.
39. PICHERY, Dom E., *Introduction*, în vol. *Sources Chretiennes, No. 42, Jean Cassien, Conférences I-VII*, introduction, texte latin,

- traduction et notes par Dom E. Pichery, Paris, Les Editions du Cerf, 1955.
40. POP, †Irineu, „Chipul lui Hristos în ființa și viața morală a creștinului”, în *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 1-2/1987.
  41. POP, †Irineu, „Omul în starea primordială”, în *Anuarul Facultății de Teologie*, vol. II (1992-1994), Cluj-Napoca, 1999.
  42. POPESCU, David, *Valoarea literară a "Convorbirilor" Sfântului Ioan Casian*, în revista "Mitropolia Olteniei", anul XL, nr. 2, martie- aprilie, 1988.
  43. RĂMUREANU, I., *Mișcarea audienilor în Dacia Pontică și nord-dunăreană (sec. IV-V)*, în revista "Biserica Ortodoxă Română", anul XCVI, Nr. 9-10, septembrie-octombrie, 1978.
  44. RUBENSON, Samuel, „Origen in The Egyptian Monastic Tradition of The Fourth Century”, în W.A. BIENERT (Edit.), *Origeniana Septima*, Leuven University Press, 1999.
  45. RUSU, Ieremia, „Harul în teologia creștinilor după Evanghelie”, în *Plērōma. Studii și cercetări teologice*, anul XVI, nr. 1/2014.
  46. SHEPHERD, Massey Hamilton, Jr., *The Anthropomorphic Controversy in the Time of Theophilus of Alexandria*, in *Church History*, vol. 7, No. 3 (Sep.), published by: Cambridge University Press, 1938.
  47. STĂNILOAE, Dumitru, *Doctrina ortodoxă și catolică despre păcatul strămoșesc*, în revista "Ortodoxia", IX, nr. 1, ianuarie-martie, 1957.
  48. STĂNILOAE, Dumitru, *Viața și scrierile Sfântului Ioan Casian*, în colecția *Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinții care arată cum se poate omul curății, lumina și desăvârși*, vol. I, traducere din grecește, introduceri și note de Pr. Dr. Dumitru Stăniloae, București, EIBMBOR, 2008.
  49. STEWART Columba, „New Perspectives on the Messalian Controversy”, în *Studia Patristica*, vol. XIX, edited by Elizabeth A. Livingstone, Louvain, Peeters Press, 1989.

50. STEWART, Columba, „John Cassian’s Schema of Eight Principal Faults and his Debt to Origen and Evagrius”, în vol. Cristian BADILITA et Attila JAKAB (ed.), *Jean Cassien entre l’Orient et l’Occident. Actes du colloque international organise par le New Europe College en collaboration avec la Ludwig Boltzmann Gesellschaft (Bucarest, 27-28 septembre 2001)*, Paris, Beauchesne Editeur, Iași, Editura Polirom, 2003.
51. STEWART, Columba, *Another Cassian?*, in „Journal of Ecclesiastical History” 66, no. 2 (April 2015).
52. STOINA, Liviu, „Morală creștină și etică filosofică”, în *Studii teologice*, nr. 1/1986.
53. WETZEL, James, „Predestination, Pelagianism, and foreknowledge”, în Eleonore STUMP, Norman KRETZMANN (eds.), *The Cambridge Companion to Augustine*, Cambridge University Press, 2001.

The general bibliography is composed of 97 sources (Primary literature); 20 sources (Dictionaries, Encyclopaedias, Manuals); 273 sources (Books and Monographies) and 155 sources (Studies and articles) and as well 6 web sources.